κατασταθῆ στὸ Σινταγκλάγια. Μὰ ἡ οἰκογενειακὴ ζωή του εἶχε καταντήσει σὲ τέτοιο βαθμὸ ἀφόρητη, ὥστε τὸ 1902, γύρισε οἰκογενειακῶς στὴν Εὐρώπη, μὲ τὴν ἀπόφασι νὰ πάρη τὸ διαζύγιο. Καὶ κατὰ τὸ διάστημα ὅμως τοῦ ταξειδίου ἀκόμα, καθημερινοὶ καυγάδες ξεσποῦσαν μεταξὺ τῶν δύο συζύγων, ὅταν δὲ ἔφθασαν στὴν Εὐρώπη ἡ Μαργαρίτα δὲν βαστιόταν πειὰ πουθενά. Ἔκανε παρέα μὲ ἀγνώστους κυρίους, πήγαινε μαζύ τους σὲ γλέντια, ἐπισκεπτόταν διάφορα ὕποπτα σπίτια καὶ πολλὲς φορὲς μάλιστα ἔπαιρνε καὶ τὸ κοριτσάκι της μαζύ, πρᾶγμα ποὺ στὸ τέλος ἔκανε τὸν Μὰκ—Λεὸντ νὰ ἀποκηρύξῃ τὴν γυναίκα του διὰ τῶν ἐφημερίδων καὶ νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν ἀναγνωρίζει κανένα ἀπὸ τὰ χρέη της.

Ζῶντας πειὰ χωριστὰ ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, ἡ Μαργαρίτα ἔμεινε λίγο καιρὸ ἀκόμα στὴν Ὁλλανδία, ὥς ὅτου ἐπὶ τέλους ἀποφάσισε νὰ πάη στὸ Παρίσι καὶ νὰ ἐπιδείξῃ ἐκεῖ τοὺς ἐξωτικοὺς χορούς, ποὺ εἶχε ἰδεῖ καὶ μάθει στὶς Ἰνδίες. Ἐπῆρε λοιπὸν τὸ ψευδώνυμο Μάτα—Χάρι, τὸ ὁποῖο στὴν μαλαϊκὴ γλῶσσα σημαίνει «Μάτι τῆς Ἡμέρας» ἢ «Λουλοῦδι ποὺ χορεύει», καὶ ἔκανε τὸ ντεμποῦτο της στὸ Παρίσι ὅπου μέσα σὲ λίγους μῆνες εἶχε γίνει διάσημη.

Τρία χρόνια ἀργότερα, τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1906, βγῆκε καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ διαζυγίου εἰς βάρος τῆς Μάτα—Χάρι. Σ' αὐτὴν ἀναφέρεται ὅτι «*ἡ ἐν λόγῳ Μαργαρίτα Τσέλλε ἐσύχναζεν εἰς Καφὲ Σαντὰν καὶ ἄλλα ὕποπτα κέντρα καὶ ἐχόρευεν ἐκεῖ ὡς Ἰνδὴ χορεύτρια, σχεδὸν ἐντελῶς γυμνή*», ὅτι «*ἐποζάριζεν ὡς μοντέλο ἐντελῶς γυμνὴ εἰς γλύπτας καὶ ζωγράφους, καὶ ὅτι τὸ δικαστήριον θεωρεῖ τὰ γεγονότα αὐτὰ ὡς ἀρκετὰ διὰ νὰ ἐκδώσῃ τὸ διαζύγιον καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν μητέρα τὴν κηδεμονίαν τῆς ἀνηλίκου θυγατρός της*».

Γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, τὰ κέντρα στὰ ὁποῖα ἐσύχναζε τώρα ἡ Μάτα—Χάρι κάθε ἄλλο ἦσαν παρὰ ὕποπτα. Κι' οὔτε τὰ μεγάλα θέατρα τῶν Παρισίων οἱ «Φολὶ—Μπερζὲρ», τὸ «Τροκαντερὸ» καὶ τὰ «Ὀλύμπια» μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν ὡς καφὲ—σαντάν. Ἀπεναντίας ἡ Μάτα- Χάρι γινόταν δεκτὴ στὰ πιὸ ἀριστοκρατικὰ σαλόνια τῶν Παρισίων καὶ στὰ ἐγκαίνια τοῦ μουσείου Γκιμὲ προσκλήθη ἐπισήμως νὰ χορέψῃ Ἰνδικοὺς χορούς. Ἀληθινὸ ἦταν τὸ ὅτι ἐχόρευε μισόγυμνη.

* * *

Ἡ ζωὴ τῆς Μάτα—Χάρι ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα εἶνε μιὰ σειρὰ θριάμβων. Ἔγινε διάσημη σ' ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἔβλεπε πρίγκηπες κι' ἑκατομμυριούχους νὰ πέφτουν μπρὸς στὰ πόδια της, κι' ἐκαλεῖτο νὰ παίξῃ στὰ μεγαλείτερα θέατρα τῶν εὐρωπαϊκῶν πρωτευουσῶν. Ἀλλὰ ὁ χαραχτὴρ της δὲν ἄλλαξε. Ἔμεινε πάντοτε ἡ ἴδια. Σπάταλη, ἐπιπόλαιη, κι' ἐγωίστρια. Κάποτε ποὺ ἐπρόκειτο νὰ χορέψῃ στὴν Βιέννη, ἐπειδὴ δὲν εἶχε ἀρκετὰ κοσμήματα, μιὰ πλουσία κυρία τῆς ἐδάνεισε τὰ δικά της ἐπὸ τὸν ὅρον νὰ τῆς τὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως. Ἡ Μάτα—Χάρι ὅμως τὰ φόρεσε, ἔκανε τὴν φιγούρα της καὶ δὲν τὰ γύρισε πίσω. Ὅταν δέ, ὕστερα ἀπὸ λίγες μέρες, ἔστειλε ἡ κυρία νὰ τὰ ζητήσῃ, ἡ Μάτα—Χάρι στὴν ἀρχὴ ἀρνήθηκε ὅτι εἶχε πάρει ὅ,τι δήποτε, καὶ στὸ τέλος μὲ κλάματα καὶ μὲ ὑστερικὲς φωνές, ὁμολόγησε ὅτι τὰ εἶχε βάλει στὸ ἐνεχυροδανειστήριο γιὰ νὰ πάη νὰ γλεντήσῃ μ' ἕναν νεαρὸ ἀξιωματικό.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀληθινὴ Μάτα—Χάρι.

Ὅταν στὶς 15 Ὀκτωβρίου 1917 τὴν ὡδήγησαν στὶς Βενσεν γιὰ νὰ τὴν τουφεκίσουν, ἡ γυναῖκα αὐτή, ἡ ὁποία, ὡς τὰ 1914, φαινόταν σὰν κοριτσάκι, εἶχε πειὰ τὴν ἐμφάνιση μιᾶς γηρασμένης καὶ συντετριμμένης γυναίκας. Ὅλα ὅσα λέγονται γιὰ τὸν ἡρωϊσμό της δὲν ἀντιστοιχοῦνται ἀπολύτως πρὸς τὴν ἀλήθεια. Μόνον στὶς τελευταῖες της στιγμὲς φάνηκε ἡρωϊκὴ καὶ ψύχραιμη. Κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς ἐκτελέσεώς της ὅμως, ὅταν πῆγε νὰ τὴν ξυπνήσῃ ὁ λοχαγὸς Σεμπροὺν λέγοντάς της: «Τσέλλε, πρέπει νὰ ἔχετε θάρρος, ὁ πρόεδρος ἀπέρριψε τὴν αἴτησί σας καὶ τώρα ἔφθασε ἡ στιγμὴ τῆς ἐκτελέσεως», ἡ Μάτα—Χάρι ἔκρυψε τὸ πρόσωπό της μέσ' στὰ χέρια της κι' ἐπανελάμβανε διαρκῶς: «Δὲν εἶνε δυνατόν! Δὲν εἶνε δυνατόν».

Ἀναγκάστηκαν δὲ νὰ τὴν ντύσουν ξαπλωμένη στὸ κρεββάτι της ὡς ὅτου τέλος ἐπεβλήθη στὸν ἑαυτό της νὰ τελειώσῃ μόνη της τὸ ντύσιμό της.

Ἡ Μάτα—Χάρι δὲν εὗρῃκε οὔτε μετὰ θάνατο ἡσυχία. Τὴν ἐπομένη τῆς ἐκτελέσεώς της, ὁ τάφος βρέθηκε ἄδειος. Τὸ ἀνατομεῖον εἶχε ζητήσει τὸ πτῶμα ἑνὸς κακούργου γιὰ ἐπιστημονικὴ μελέτη καὶ ἡ γαλλικὲς ἀρχὲς παρέδοσαν τὸ σῶμα τῆς ὡραίας χορευτρίας...

Ἡ Μάτα—Χάρι μὲ ἀνατολίτικο κοστοῦμι

Ἡ Μάτα—Χάρι καὶ ὁ σύζυγός της ταγματάρχης Μὰκ—Λεόντ.

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ

Κι' ἀφοῦ τὸ κάστρο τ' ἄπαρτο τ' ἅρπαξε ἡ Λησμονιὰ
κι' ὁλόγυρά της ἔπνιξε μαύρη σιωπὴ τὸν ἦχο,
στὸν ἄδειο πύργο φώλιασε γιὰ πάντα ἡ σκοτεινιὰ
κι' ἡ χλόη τῆς μούχλας ἔντυσε τὸ ραγισμένο τοῖχο.

Ποτὲ μὲ τέτοιαν ἄτιμην ὀχτρὸς παλληκαριὰ
τὸ κάστρο δὲν τὸ χτύπησεν, ἔτσι ποὺ τὸ ρημάζει
σιγά, ὁλοένα ἡ Λησμονιά, ἔτσι ποὺ ἀργὰ κι' ἀργὰ
κουρσεύει καὶ σκορπολογᾶ, γκρεμίζει καὶ σωριάζει.

Μά, ὦ μάνα Ἑλλάδα, ἐκεῖ ψηλά, θαμπά, τὸ δειλινό,
σκυφτή, μὲς στὰ χαλάσματα μονάχη σου γυρίζεις,
τὸ φόρεμά σου—φόρεμα ἀπὸ φλόγες καὶ (καπνὸ—
κι' ἀργοπερνᾶς σὰ νὰ βλογᾶς καὶ σὰ νὰ (θυμιατίζῃς.

ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΡΦΥΡΑΣ

ΠΕΣ ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ...

Πές τὸ τραγοῦδι τὸ θλιμμένο,
πές τὸ τραγοῦδι τὸ παληό,
ποὺ σβύνει μέσα του ἕνα ρόδο,
ποὺ κλαίει τ' ἀηδόνι τὸ στερνό.

Πές τὸ τραγοῦδι τὸ θλιμμένο
μὲ τὴ θλιμμένη σου φωνή,
ποὺ κλαίει ἡ νειάτη σου ἡ χαμένη,
ποὺ κλαίει ἡ ψυχή σου ἡ ὀρφανή.

Πές τὸ τραγοῦδι ποὺ ἡ φλογέρα
κλαίει στὸ σκοπό του βραδυνή,
κλάψε με σάν τρελλὴ μητέρα
χαμένο τέκνο ποὺ θρηνεῖ.

Πές τὸ τραγοῦδι ποὺ ἀγροικοῦσα
στὴν ἀγκαλιά σου μιὰ φορά,
νανούρισε πικρά, θλιμμένα
τὴν πεθαμένη μας χαρά...

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΣΤΗΝ ΕΡΗΜΙΑ

Ἐδῶ, ξανθοῦλα, κυκλαμιά,
ἐδῶ, χλομή μου ἀνεμώνη,
τί ἡσυχα ἡ καθεμιὰ
τὴν ἄλλη μὲ φιλιὰ μυρώνει!

Ποτὲ ἡ ἄκακη ἐρημιὰ
γιὰ τὸν κοσμό σας δὲν θυμώνει
μὲ σέ, ξανθοῦλα κυκλαμιά,
μὲ σέ, χλομή μου ἀνεμώνη.

Σὰν μητροῦλα σας μὲ μιὰ
χαρὰ κρυφὴ σᾶς καμαρώνει.
Νάταν κι' ὁ κόσμος ἐρημιὰ
γιὰ μᾶς, ξανθοῦλα κυκλαμιά,
γιὰ μᾶς, χλομή μου ἀνεμώνη!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Ὁ Δημοσθένης ἦταν γιὸς σιδηρουργοῦ, ὁ Βιργίλιος ἀρτοποιοῦ, ὁ Ὁράτιος πρώην δούλου, ὁ Θεόφραστος παλαιοπώλου, ὁ Ρουσσὸ ρολογᾶ, ὁ Μολιέρος ταπετσιέρη, ὁ Ἀραγὸ γεωργοῦ, ὁ Φραγκλῖνος ἐκμισθωτοῦ ἀγρῶν καὶ ὁ Κολόμβος βαφέως.